

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Ochrona małoletnich migrantów pozbawionych opieki w Europie”**(opinia z inicjatywy własnej)**

(2020/C 429/04)

Sprawozdawczyni: **Özlem YILDIRIM (FR-II)**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	20.2.2020
Podstawa prawna	Artykuł 32 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	9.7.2020
Data przyjęcia na sesji plenarnej	18.9.2020
Sesja plenarna nr	554
Wynik głosowania	215/1/5
(za/przeciw/wstrzymało się)	

1. Zalecenia i uwagi

- 1.1. EKES ponownie zaleca, aby zasada najlepszego interesu dziecka była nadrzędna wobec wszelkich innych przepisów prawa krajowego i międzynarodowego.
- 1.2. EKES wzywa Unię Europejską, aby opracowała spójne i ujednolicone podejście do ochrony małoletnich cudzoziemców bez opieki w Europie.
- 1.3. EKES wyraża głębokie zaniepokojenie sytuacją małoletnich cudzoziemców bez opieki, którzy w kontekście migracji wymagają szczególnego traktowania i w związku z tym w większym niż inni stopniu są narażeni na łamanie ich praw podstawowych.
- 1.4. EKES ponownie wzywa państwa członkowskie, by w ramach krajowych systemów ochrony dziecka małoletni o nieuregulowanym statusie otrzymywali ochronę przede wszystkim ze względu na to, że są dziećmi.
- 1.5. EKES wzywa państwa członkowskie, by zapobiegały wszelkim przejawom przemocy wobec migrujących dzieci, umożliwiając bezpieczne, legalne i uregulowane sposoby migracji.
- 1.6. EKES ponownie przypomina⁽¹⁾ o całkowitym zakazie zatrzymywania dzieci niezależnie od ich statusu administracyjnego. Stanowczo potępia tego rodzaju praktyki i przypomina, że stanowią one pogwałcenie Konwencji o prawach dziecka.
- 1.7. Z myślą o skutecznej ochronie małoletnich cudzoziemców bez opieki EKES wzywa państwa członkowskie do przeznaczenia niezbędnych środków na usługi publiczne oraz do zagwarantowania odpowiednich usług, w szczególności przez organizację specjalistycznych szkoleń oraz wzmocnienie potencjału osób zawodowo zajmujących się ochroną dzieci.
- 1.8. EKES wzywa Komisję Europejską do opracowania dyrektywy w sprawie ochrony małoletnich cudzoziemców bez opieki, której celem byłoby jak najlepsze zabezpieczenie interesu dziecka.
- 1.9. EKES przypomina, że wszyscy małoletni cudzoziemcy bez opieki muszą jak najszybciej uzyskać pomoc wykwalifikowanego opiekuna i pozostawać pod jego pieczęcią do chwili osiągnięcia przez nich pełnoletności. Opiekun musi być informowany o wszelkich decyzjach dotyczących małoletniego i służyć mu pomocą w trakcie procedury. Opiekun musi zawsze być w stanie działać w interesie małoletniego, a jego działania nie mogą pozostawać w konflikcie interesów z krajowymi służbami opieki nad dziećmi.

⁽¹⁾ Opinia EKES-u w sprawie wniosku dotyczącego dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, uchylającej decyzję ramową 2004/68/WSiSW (Dz.U. C 48 z 15.2.2011, s. 138).

1.10. EKES przypomina, że zgodnie z zasadą domniemania małoletności osoba podająca się za małoletnią musi być za nią uznawana do momentu wydania prawomocnego orzeczenia przez właściwy organ sądowy.

1.11. EKES zwraca się do państw członkowskich, by ocena małoletności danej osoby była wydawana w oparciu o zbiór poszlak, przede wszystkim na podstawie oświadczeń złożonych przez tę osobę, przedstawionych dokumentów dotyczących stanu cywilnego, rozmów przeprowadzonych z tą osobą przez wykwalifikowanych specjalistów, a w stosownym przypadku na podstawie weryfikacji autentyczności dokumentów potwierdzających stan cywilny.

1.12. Biorąc pod uwagę, że badania kości nie są w istocie wiarygodne, EKES zwraca się o zaprzestanie ich prowadzenia. Zdaniem EKES-u brak wiarygodnych narzędzi weryfikacji nie uzasadnia wykorzystywania narzędzi, których wiarygodność jest niepełna.

1.13. Zważywszy na to, że trudno zawrzeć w niniejszej opinii wszystkie kwestie i zasady dotyczące małoletnich cudzoziemców bez opieki, EKES wnioskuje, by w następstwie jej wydania przeprowadzić szereg analiz dotyczących poruszonych w niej podtematów.

2. Kontekst

2.1. Małoletni migrant pozbawiony opieki (lub „małoletni cudzoziemiec bez opieki”) oznacza „obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, który nie ukończył 18 lat” i „przybywa na terytorium państw członkowskich bez opieki osoby dorosłej odpowiedzialnej za niego z mocy prawa danego państwa członkowskiego lub z mocy praktyki stosowanej w danym państwie członkowskim, dopóki nie zostanie on faktycznie objęty opieką przez taką osobę” albo „zostaje pozbawiony opieki po przybyciu na terytorium państw członkowskich”⁽²⁾.

2.2. Małoletni cudzoziemcy bez opieki przebywają we wszystkich państwach członkowskich UE, jednak w 2019 r. obecność 60 % z wszystkich małoletnich cudzoziemców bez opieki odnotowano w czterech państwach (Grecji, Niemczech, Belgii i Niderlandach). W 2019 r. 13 800 osób ubiegających się o azyl w ramach ochrony międzynarodowej na terytorium 27 państw członkowskich Unii Europejskiej (UE) uznano za małoletnich bez opieki. W całej UE małoletni cudzoziemcy bez opieki stanowili 7 % ogółu osób ubiegających się o azyl, które nie ukończyły 18 roku życia. Większość z nich to chłopcy (85 %). Dwie trzecie z nich miało między 16 a 17 lat (9 200 osób), podczas gdy 22 % spośród nich stanowiły osoby w wieku 14–15 lat (3 100 osób), a 11 % z nich to małoletni poniżej 14 roku życia (1 500 osób)⁽³⁾.

2.3. Migrujące dzieci w kontekście społecznym stanowią jedną z najbardziej podatnych na zagrożenia grup. Pozbawieni opieki rodziców, co samo w sobie oznacza duży brak bezpieczeństwa i zagrożenie, małoletni cudzoziemcy bez opieki bardzo często mają za sobą długą, chaotyczną i traumatyczną drogę migracji naznaczoną przemocą. Później dzieciom tym nadal grożą liczne niebezpieczeństwa i są one szczególnie narażone na zagrożenia ze strony siatek przestępczych, zwłaszcza tych, które zajmują się handlem dziećmi w celu wykorzystywania seksualnego i wyzysku w pracy.

2.4. EKES ponownie zaleca, aby zasada najlepszego interesu dziecka była nadrzędna wobec wszelkich innych przepisów prawa krajowego i międzynarodowego⁽⁴⁾.

2.5. Stwierdza także, że złożony i skomplikowany charakter sytuacji, w jakich znajdują się małoletni cudzoziemcy bez opieki wymaga wyczerpującego, całościowego i wielodyscyplinarnego podejścia z uwzględnieniem kontekstu prawnego, zdrowia psychicznego i fizycznego oraz kwestii socjalnych.

2.6. Podstawę ochrony praw dziecka w Europie stanowi Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w 1989 r. Jednak ani ten instrument, ani europejska konwencja praw człowieka (1950 r.), ani Europejska konwencja o wykonywaniu praw dzieci (1996 r.) nie zawierają konkretnych postanowień odnoszących się bezpośrednio do małoletnich cudzoziemców bez opieki.

⁽²⁾ Art. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/95/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. (Dz.U. L 337 z 20.12.2011, s. 9).

⁽³⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10774042/3-28042020-AP-FR.pdf/a5951a9e-fe8f-ef1a-64f1-cdedfc925eb2>

⁽⁴⁾ Zob. w szczególności Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka, Europejska konwencja o wykonywaniu praw dzieci i opinia EKES-u z 15 października 2014 r. w sprawie udzielenia ochrony międzynarodowej małoletniemu bez opieki (Dz.U. C 12 z 15.1.2015, s. 69).

2.7. Dopiero 26 czerwca 1997 r. Rada Europy przyjęła pierwszy instrument prawny dotyczący w szczególności migrujących dzieci pozbawionych opieki. Rezolucja ta nie ma jednak charakteru wiążącego. W dokumentach UE, takich jak dyrektywa powrotowa lub dyrektywa 2003/9/WE⁽⁵⁾, można znaleźć odniesienia do małoletnich cudzoziemców bez opieki, jednak do tej pory nie powstał na szczeblu UE żaden instrument dotyczący wyłącznie tej kwestii.

2.8. Wobec braku konkretnych ram prawnych państwom członkowskim jest bardzo trudno stosować wspólne i spójne podejście do kwestii małoletnich cudzoziemców bez opieki. Dlatego też należy stwierdzić, że ich sytuacja znacząco różni się w zależności od prawodawstwa obowiązującego w poszczególnych państwach członkowskich, w którym określa się sposób ich traktowania oraz procedury, którym zostają oni poddani (ocena wieku, przydzielenie opiekuna, przysługujące prawa itp.).

2.9. W związku z tym państwa członkowskie muszą wzmocnić ramy prawne mające zastosowanie do małoletnich cudzoziemców bez opieki. EKES wzywa Komisję Europejską do opracowania dyrektywy w sprawie ich ochrony, której celem byłby nadrzędny interes dziecka. Konieczność ta wydaje się tym bardziej oczywista, biorąc pod uwagę doniesienia organizacji działających na rzecz ochrony praw dzieci o godnym pożałowania traktowaniu w całej UE wielu małoletnich cudzoziemców bez opieki.

3. Uwagi ogólne

3.1. EKES wyraża głębokie zaniepokojenie sytuacją małoletnich cudzoziemców bez opieki, którzy należą do grup wymagających szczególnego traktowania w kontekście migracji i którzy są w większym stopniu narażeni na naruszenia ich podstawowych swobód i praw.

3.2. Konwencja o prawach dziecka zobowiązuje państwa do traktowania migrujących dzieci o nieregulowanym statusie w taki sam sposób jak „wszystkich” dzieci⁽⁶⁾. EKES stwierdza, że w praktyce występują napięcia między krajowymi ramami prawnymi regulującymi kontrolę imigracji a ramami dotyczącymi ochrony dzieci. Ponownie wzywa państwa członkowskie, by w ramach krajowych systemów ochrony dziecka małoletni o nieregulowanym statusie otrzymywali ochronę przede wszystkim ze względu na to, że są dziećmi⁽⁷⁾.

3.3. EKES zwraca się do państw członkowskich, by zapobiegały wszelkim przejawom przemocy wobec migrujących dzieci, umożliwiając bezpieczne, legalne i uregulowane sposoby migracji, w szczególności poprzez uelastyczenie, przyspieszenie i zwiększenie skuteczności procedur dotyczących łączenia rodzin, poprzez podwyższenie kwot imigracyjnych w odniesieniu do przesiedleń migrantów lub poprzez przyznawanie wiz humanitarnych, co zwiększy gwarancje dla dzieci i członków ich rodzin.

3.4. EKES wzywa państwa członkowskie do stworzenia konkretnych i skutecznych procedur legalizacji pobytu małoletnich cudzoziemców bez opieki z myślą o długofalowym rozwiązaniu gwarantującym ich nadrzędny interes.

3.5. EKES przypomina o całkowitym zakazie zatrzymywania dzieci niezależnie od ich statusu administracyjnego oraz stanowczo potępia tę praktykę jako całkowicie niezgodną z Konwencją o prawach dziecka (art. 3). Stwierdza⁽⁸⁾, że zatrzymywanie małoletnich może mieć bardzo poważne konsekwencje dla ich zdrowia i rozwoju, niezależnie od długości zatrzymania. Zatrzymanie małoletniego zawsze godzi w zasadę najlepszego interesu dziecka⁽⁹⁾.

3.6. EKES zwraca się do państw członkowskich, by poprzez ustawodawstwo krajowe zabroniły zatrzymywania małoletnich cudzoziemców bez opieki oraz umożliwiły wykorzystanie alternatywnych środków dostosowanych do ich szczególnych potrzeb takich jak powierzenie ich rodzinom zastępczym lub umieszczenie w nadzorowanym ośrodku niezależnego życia.

3.7. EKES przypomina, jak ważne jest zapewnienie poszanowania prawa dziecka do współuczestniczenia w dotyczących go decyzjach.

⁽⁵⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/115/WE z 16 grudnia 2008 r. (Dz.U. L 348 z 24.12.2008, s. 98), zwana dyrektywą powrotową: „Przed podjęciem decyzji o wydaniu decyzji nakazującej powrót wobec małoletniego bez opieki, zostaje mu przyznana odpowiednia pomoc, z należyтым uwzględnieniem dobra dziecka”. W tekście dyrektywy 2003/9/WE Rady z 27 stycznia 2003 r. (Dz.U. L 31 z 6.2.2003, s. 18) definiuje się główne pojęcia, w tym osoby małoletniej pozbawionej opieki.

⁽⁶⁾ Art. 2 Konwencji o prawach dziecka.

⁽⁷⁾ *Opinia EKES-u w sprawie udzielania ochrony międzynarodowej małoletniemu bez opieki* (Dz.U. C 12 z 15.1.2015, s. 69).

⁽⁸⁾ Zob. „Badanie dotyczące praktyk w zakresie zatrzymywania migrantów oraz wykorzystania alternatywnych środków wobec zatrzymywania małoletnich”, Komisja ds. Migracji, Uchodźców i Przesiedleńców Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy, 2017 r.

⁽⁹⁾ Europejska Sieć Rzeczników Praw Dziecka (ENOC), stanowisko w sprawie zniesienia praktyki zatrzymywania małoletnich w kontekście imigracji przyjęte na 23. posiedzeniu ENOC w dniu 27 września 2019 r.

3.8. EKES zaleca państwom członkowskim wprowadzenie gwarancji prawnych pozwalających małoletnim cudzoziemcom bez opieki korzystać z procedur ochrony międzynarodowej oraz gwarancji zapewniających przekazywanie im dostosowanych do wieku informacji. W tym celu należy stworzyć oddziały azylowe wyspecjalizowane w pomocy migrującym dzieciom oraz w przekazywaniu im stosownych do wieku informacji, w ich języku ojczystym, w szczególności z uwzględnieniem w odnośnych przepisach krajowych kwestii płci oraz wymiaru międzykulturowego.

3.9. Z myślą o ochronie małoletnich cudzoziemców bez opieki przed wszelkimi rodzajami wykorzystywania EKES zwraca się do państw członkowskich o nadanie małoletnim, którzy doświadczyli wykorzystywania i przemocy, statusu ofiary handlu ludźmi, a tym samym o wydanie im dokumentu pobytowego EKES podkreśla także, że podejmowanie decyzji dotyczących małoletnich cudzoziemców bez opieki musi bezwzględnie mieć charakter priorytetowy.

3.10. Przeciwko małoletnim cudzoziemcom bez opieki nie wolno nigdy prowadzić postępowania karnego z przyczyn związanych wyłącznie z ich statusem imigracyjnym lub w przypadku, gdy ich udział w działalności przestępczej jest wynikiem ich wykorzystywania.

3.11. Z myślą o skutecznej ochronie małoletnich cudzoziemców bez opieki EKES apeluje do państw członkowskich i do Unii Europejskiej o przeznaczenie koniecznych środków na usługi publiczne oraz o udostępnienie właściwych usług, w szczególności przez specjalistyczne szkolenia oraz wzmocnienie potencjału personelu działającego na rzecz ochrony małoletnich. Szkolenia te powinny być prowadzone na terytorium całej UE.

3.12. Ochrona małoletnich cudzoziemców bez opieki wykracza jednak poza działania podejmowane na terytorium UE. EKES zachęca UE i jej państwa członkowskie do priorytetowego traktowania potrzeb i praw małoletnich cudzoziemców bez opieki w ramach instrumentów i działań zewnętrznych, zwłaszcza podczas zawierania umów lub programów współpracy.

3.13. EKES przypomina, że wszystkim małoletnim cudzoziemcom bez opieki należy niezwłocznie i do chwili uzyskania przez nich pełnoletności wyznaczyć wykwalifikowanego opiekuna prawnego, który będzie informowany o wszystkich decyzjach dotyczących małoletniego i będzie służyć małoletniemu pomocą w trakcie całej procedury. Opiekun musi zawsze być w stanie działać w interesie małoletniego, a jego działania nie mogą pozostawać w konflikcie interesów z krajowymi służbami opieki nad dziećmi.

3.14. Jak EKES już przypominał: chociaż w prawodawstwie UE uznaje się ważną rolę opiekuna prawnego, nie określa ono jego obowiązków. Opiekun prawny powinien być „wykwalifikowanym przedstawicielem”, który posiada doświadczenie w zajmowaniu się małoletnimi i znajomość krajowych przepisów dotyczących praw cudzoziemców i ustawodawstwa w zakresie ochrony dzieci oraz uprawnienia do reprezentowania dzieci we wszystkich procesach podejmowania decyzji ⁽¹⁰⁾, pod warunkiem że dziecko wyrazi na to swoją zgodę ⁽¹¹⁾. Za przykład może posłużyć procedura wyznaczania opiekunów prawnych w Belgii ⁽¹²⁾.

3.15. EKES przypomina, że oprócz pomocy prawnej małoletni cudzoziemcy bez opieki muszą także zostać otoczeni opieką socjalną i mieć dostęp do ośrodka dla cudzoziemców oraz tymczasowego zakwaterowania o właściwym standardzie. Usługi świadczone przez ośrodek muszą być dostosowane do szczególnych potrzeb małoletnich i obejmować opiekę specjalistów wykwalifikowanych do pracy z młodymi ludźmi, możliwość wykonania badań stanu zdrowia i odbycia konsultacji psychologicznych oraz dostęp do opieki zdrowotnej.

3.16. Małoletni cudzoziemcy bez opieki muszą mieć także dostęp do nauki w poszanowaniu wyboru ich samych oraz – w stosownych przypadkach – wyboru dokonanego przez ich opiekuna prawnego. Programy Erasmus i Erasmus+ mogłyby pomóc w zapewnieniu dostępu do nauki małoletnim oraz wcześniejszym małoletnim, obecnie dorosłym.

3.17. EKES podkreśla wagę informowania każdego małoletniego, w zależności od wieku, o przysługujących mu na mocy konwencji ONZ prawach, co pozwoliłoby małoletnim pozbawionym właściwej opieki wnioskować o ochronę.

⁽¹⁰⁾ Zob. w tym kontekście „Ochrona małoletnich migrantów pozbawionych opieki w Europie”, Nisrine Eba Nguema, 2015 r. <https://doi.org/10.4000/revdh.1147>.

⁽¹¹⁾ Konwencja haska z 1996 r.

⁽¹²⁾ Belgia ustanowiła bardzo szybki tryb wyznaczania opiekunów prawnych. Wszystkim małoletnim cudzoziemcom bez opieki przydziela się opiekuna prawnego. Może nim być osoba prywatna (po procedurze wyboru i odbyciu szkolenia), która będzie towarzyszyła im podczas wszystkich procedur: zob. https://justice.belgium.be/fr/themes_et_dossiers/enfants_et_jeunes/mineurs_etrangiers_non_accompagne. Zadania opiekuna prawnego definiuje się następująco: „Opiekun prawny jest odpowiedzialny za zapewnienie ogólnego dobrostanu małoletniego i jest kluczową osobą zapewniającą rozwój umiejętności niezbędnych do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym”: https://justice.belgium.be/fr/themes_et_dossiers/enfants_et_jeunes/mineurs_etrangiers_non_accompagne/tuteur/missions_du_tuteur.

4. Uwagi szczegółowe

4.1. Art. 1 Konwencji o prawach dziecka definiuje dziecko jako każdą istotę ludzką w wieku poniżej 18 lat. W związku z jej szczególnym statusem prawnym przysługuje jej ogół praw, których przestrzeganie muszą zapewnić państwa-strony. Ochrona ta przyznawana jest osobom małoletnim, co w praktyce i we wszystkich państwach członkowskich wiąże się z koniecznością określenia wieku tej osoby.

4.2. EKES przypomina, że zgodnie z zasadą „domniemania małoletniości” osoba podająca się za małoletnią musi być za nią uznawana do momentu wydania prawomocnego orzeczenia przez właściwy organ sądowy. Osoba małoletnia musi w związku z tym niezwłocznie otrzymać schronienie w godziwych i liczących z jej szczególnymi potrzebami warunkach.

4.3. EKES przypomina także o konieczności stosowania zasady domniemania ważności aktów stanu cywilnego przedstawionych przez osobę małoletnią świadczących o jej małoletniości oraz że akty te muszą być wzięte pod uwagę w pierwszej kolejności w celu stwierdzenia małoletniości. Jedynie oficjalne zakwestionowanie autentyczności przedłożonego aktu stanu cywilnego mogłoby spowodować niezastosowanie zasady domniemania ważności.

4.4. EKES przypomina, że na mocy art. 8 Konwencji o prawach dziecka „w przypadku gdy dziecko zostało bezprawnie pozbawione części lub wszystkich elementów swojej tożsamości, Państwa-Strony okażą właściwą pomoc i ochronę w celu jak najszybszego przywrócenia jego tożsamości”⁽¹³⁾.

4.5. Procedurę oceny wieku migranta powinno się z zasady przeprowadzać jedynie w przypadku, gdy nie posiada on oficjalnych dokumentów potwierdzających wiek oraz w przypadku wystąpienia poważnych wątpliwości⁽¹⁴⁾.

4.6. EKES ponownie stwierdza, że metody stosowane przez państwa członkowskie w celu oceny wieku małoletnich cudzoziemców bez opieki są niespójne, a żadna z nich nie może zostać uznana za bezwzględnie wiarygodną.

4.7. EKES zwraca się do państw członkowskich, by ocena małoletniości danej osoby wydawana była w oparciu o zbiór dowodów, przede wszystkim na podstawie oświadczeń złożonych przez tę osobę, przedstawionych dokumentów dotyczących stanu cywilnego, rozmów przeprowadzonych z tą osobą, a w stosownym przypadku na podstawie weryfikacji autentyczności dokumentów potwierdzających stan cywilny, oraz podkreśla, że medyczna ocena wieku może być stosowana jedynie w ostateczności, w przypadku wystąpienia utrzymujących się wątpliwości.

4.8. Biorąc pod uwagę szczególne potrzeby osób małoletnich bez opieki, EKES przypomina, że w przypadku jakichkolwiek wątpliwości należy działać na korzyść dziecka.

4.9. EKES przypomina, że międzynarodowe instytucje i eksperci⁽¹⁵⁾ podają w wątpliwość naukową wartość przeprowadzanego w wielu państwach członkowskich badania RTG kości oraz że tego rodzaju badania są także krytykowane z powodu braku poszanowania dla prywatności dziecka, potencjalnego narażenia zdrowia (podczas użycia promieniowania RTG), a także w związku z możliwością uzyskania błędnych wyników.

4.10. Biorąc pod uwagę, że tego rodzaju badania nie są w istocie wiarygodne, EKES zwraca się do państw członkowskich o zaprzestanie ich prowadzenia. Zdaniem EKES-u brak wiarygodnych narzędzi weryfikacji nie uzasadnia wykorzystywania narzędzi, których wiarygodność jest niepełna.

4.11. EKES wzywa państwa członkowskie do ochrony małoletnich cudzoziemców bez opieki poprzez zapewnienie im czasu i rzeczywistych możliwości ustalenia ich tożsamości, np. dzięki wykorzystaniu współpracy dyplomatycznej (pod warunkiem istniejących porozumień oraz gdy nie naraża to osoby małoletniej na niebezpieczeństwo) lub poprzez dostarczenie dowodów *prima facie*, takich jak sprawozdania z eksperckich badań psychospołecznych służących potwierdzeniu małoletniości.

4.12. W ostateczności, w przypadku braku dowodów w postaci dokumentów oraz w przypadku wystąpienia poważnych wątpliwości co do wieku małoletniego, EKES proponuje, by ocenę wieku przeprowadzali z wykorzystaniem wielodyscyplinarnego podejścia niezależni eksperci, posiadający odpowiednią wiedzę fachową, w tym wiedzę na temat kultury i etnicznego pochodzenia danej osoby. Za przykład posłużyć mogą procedury stosowane w Anglii.

⁽¹³⁾ Zob. także art. 24 Międzynarodowego paktu praw obywatelskich i politycznych z 1966 r. oraz art. 7 Konwencji o prawach dziecka.

⁽¹⁴⁾ Biuro Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka (lipiec 2010 r.) oraz Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy (15 kwietnia 2011 r.) uściślają, że ocena wieku powinna zostać przeprowadzona jedynie w przypadku zaistnienia wątpliwości.

⁽¹⁵⁾ Wiarygodność naukową tego badania zakwestionował, między innymi, Parlament Europejski (rezolucja z dnia 12 września), a także Komitet Praw Dziecka w zaleceniach z 12 czerwca 2009 r. Izba Lekarska w Belgii (opinia z dnia 20 lutego 2010 r.) oraz Krajowa Akademia Medycyny we Francji negują wiarygodność tego rodzaju badań. Rzecznik Praw Obywatelskich we Francji potępił stosowanie badań RTG kości (26 lutego 2016 r.). Zob. w tym kontekście sprawozdanie belgijskiej Platformy Małoletni Wygnańcy (fr. Plateforme Mineur en exil) pt.: „L'estimation de l'âge des MENA en question: problématique, analyse et recommandations” [Ocena wieku małoletnich bez opieki: problematyka, analiza i zalecenia], wrzesień 2017 r.

4.13. EKES zwraca się do państw członkowskich o stworzenie na szczeblu UE komisji ds. nadzoru, która opracowałaby wszechstronną metodę oceny wieku do zastosowania we wszystkich państwach członkowskich oraz odpowiadałaby za nadzorowanie procedur i praktyk dotyczących ustalania wieku.

4.14. W celu zapewnienia skuteczności wyniki wszelkich procedur muszą być bezwzględnie opatrzone uzasadnieniem i podlegać skutecznym i szybkim środkom odwoławczym ze skutkiem zawieszającym wraz z możliwością zaskarżenia orzeczenia wydanego w sprawie tychże środków.

5. Uwagi szczególne w kontekście COVID-19

5.1. Pandemia COVID-19 spowodowała nieunikniony wzrost zagrożeń dotyczących małoletnich cudzoziemców bez opieki, których stan zdrowia jest często i tak niezadawalający, ze względu na niemożność przestrzegania zasad izolacji, niedostateczny dostęp do żywności, zabiegów higienicznych i wody, brak stosownych informacji na temat środków zapobiegających zakażeniu i środków ostrożności oraz trudności w dostępie do opieki zdrowotnej.

5.2. EKES zwraca się do wszystkich instytucji UE o podjęcie wszelkich koniecznych działań mających na celu zapewnienie poszanowania praw wszystkich dzieci zapisanych w przepisach międzynarodowych podczas kryzysu zdrowotnego spowodowanego przez pandemię COVID-19 oraz ich godnej ochrony w obliczu nadchodzącego kryzysu gospodarczego.

5.3. EKES wyraża zadowolenie w związku z niedawną relokacją małoletnich cudzoziemców bez opieki z Grecji do Luksemburga, Portugalii, Francji, Finlandii i Niemiec oraz nalega, by państwa członkowskie w sposób priorytetowy i pilny dokonywały relokacji osób żyjących w niegodnych warunkach, w szczególności w Grecji ⁽¹⁶⁾.

Bruksela, dnia 18 września 2020 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹⁶⁾ Zob. <https://www.unhcr.org/fr/news/press/2020/4/5e980505a/agences-lonu-felicitent-premiere-relocalisation-denfants-accompagnes-grece.html> i <https://www.eepa.be/?p=3856>.